

Memo

Aan:	Sanne te Braake, Maaïke van Leyenhorst
Van:	Johan Kalk, regisseur gebiedsontwikkeling
CC:	Frits van Kouwenhove, Sam van der Meij
Datum:	19 september 2022
Betreft:	Toelichting t.b.v. hoorzitting bezwaarschrift PAW-aanvraag Westerwolde/Veelerveen

Beste Sanne en Maaïke,

Hartelijk dank voor de uitnodiging voor deze hoorzitting. Wij zijn blij dat we vandaag bij jullie kunnen aanschuiven. Dank ook voor het toesturen van de kwaliteitsanalyses van de aanvragen van Westerkwartier, Coevorden en onze aanvraag voor Veelerveen. Dat helpt ons. Wij hopen vandaag een verdere toelichting te krijgen op de redenen voor afwijzing van onze aanvraag. Wij willen namelijk graag begrijpen waarom de aanvraag is afgewezen.

De toegestuurde informatie roept echter ook vragen en gerede twijfel op. De twijfel heeft vooral betrekking op gegevens en redenen in de kwaliteitsanalyse die niet overeenkomen met onze PAW-aanvraag zelf. Dit heeft onzes inziens geleid tot een onjuiste beoordeling van meerdere aspecten in onze aanvraag. Wij vragen daarom om een herbeoordeling van deze aspecten. Nu tijdens deze hoorzitting zullen we de afwijkingen in de kwaliteitsanalyse versus de aanvraag en de gevraagde herbeoordeling toelichten.

Algemene voorwaarden

Bij punt 11 staat dat er twijfel is over de reductie van warmtebehoefte en over het eindbeeld. Hierbij wordt opgevoerd dat tot 2035 hybride warmtepompen worden toegepast en dat in 2035 iedereen overgaat op een warmtepomp. Wij weten niet waarop de adviescommissie dit baseert. Het komt niet overeen met onze aanvraag. Daarin staat namelijk op pagina 2 voorlaatste alinea dat oude woningen met bouwjaar voor 1945 tot label C worden geïsoleerd en voorzien van een hybride warmtepomp. En dat woningen na 1945 worden geïsoleerd tot minimaal label B (maar mogelijk A) en voorzien van een warmtepomp. Hybride warmtepompen en warmtepompen bestaan dus naast elkaar. Dit wordt in onze aanvraag ook nog expliciet genoemd op pagina 7 Technische oplossingen. Daar staat dat wordt gewerkt met meerdere technieken: individuele warmtepomp, duurzaam gas en hybride warmtepomp.

Gezien de feitelijk onjuiste redenatie verzoeken wij om een herbeoordeling van punt 11 in de Algemene Voorwaarden. De onjuiste redenatie in de kwaliteitsanalyse (dat hybride warmtepompen worden vervangen door HT-warmtepompen) komt op meerdere onderdelen terug. We zien het ook staan bij Energiebesparing (2) en Technische Oplossingen (4).

Energiebesparing

Het oordeel van de commissie is 'Voldoende'. Maar ook hierbij gaat de commissie uit van de onjuiste redenatie dat hybride warmtepompen worden vervangen door HT-warmtepompen. Zie het voorgaande bij punt 11 Algemene Voorwaarden. Daarnaast geeft de commissie aan dat zij twijfel heeft of berekeningen van 6 woningen wel voldoende inzicht geven bij een te verwachten grote variatie in woningen. In onze berekeningen en aanvraag zijn wij uitgegaan van het gehele projectgebied van Veelerveen. De onderzochte woningen zijn representatief voor Veelerveen, de gemeente Westerwolde en menige andere plattelandsgemeente in Nederland. Wij hebben gebruik gemaakt van Opendata van Enexis, studies van TNO, kengetallen van RVO, IISDE-maatregelenlijsten, gevalideerde cijfers en berekeningen in VABI en gezamenlijk onderzoek van EPA-bureau Bosman, Groninger Energie Koepel en Hanzehogeschool naar kostenpraktijken in de Groningse regio. Op grond van deze gegevens komen wij (zoals ook genoemd in ons bezwaarschrift) uit op een uiteindelijke besparing op de warmtevraag van 62,5 %.

Merkwaardig vinden wij dat in de beoordeling van de aanvraag van gemeente Westerkwartier op Energiebesparing een "Goed" wordt gescoord. In Westerkwartier (MOL-dorpen) zijn 10 woningen onderzocht op een voorraad van 503 woningen. In Veelerveen zijn 6 woningen onderzocht op een voorraad van 276 woningen. Veelerveen scoort echter volgens de commissie een "Voldoende". Westerkwartier/MOL-dorpen en Westerwolde/Veelerveen zijn beide sterk vergelijkbare plattelandsgemeenten met ca. 70% koopwoningen (overwegend vrijstaande eengezins woningen). Wij begrijpen daarom niet waarom Westerkwartier een goed scoort en Westerwolde een voldoende.

Gelet op het bovenstaande (onjuiste redenatie vervanging van hybride warmtepompen, gebruik van gevalideerde gegevens, reductie van warmtevraag met 62,5 % en vergelijkbare representativiteit met gemeente Westerkwartier) verzoeken wij bij onderdeel Energiebesparing om een opwaardering van de beoordeling van voldoende naar goed.

Uitvoeringsgereedheid

Isolatieaanpak

De commissie geeft aan dat er twijfel is over de haalbaarheid van de isolatieaanpak gezien de beperkte steekproef en grote verscheidenheid in woningen. Wij zijn het daarmee niet eens. Hierbij verwijzen wij in de eerste plaats naar het bovenstaande punt (Energiebesparing). Daarnaast willen we opmerken dat in onze aanvraag (en bezwaarschrift) is opgenomen dat onze aanbevelingen voor de onderzochte woningen representatief zijn voor Veelerveen, Westerwolde en menige andere plattelandsgemeente in Nederland. De aanbevelingen zijn doorvertaald naar maar liefst 12 maatregelenpakketten. De differentiatie in deze pakketten biedt het noodzakelijke maatwerk. Ook financieel minder draagkrachtige inwoners kunnen gefaseerd hun woningen isoleren. Daarnaast vergroten we de haalbaarheid van de aanpak door inwoners gericht en persoonlijk te benaderen en door ambassadeurs en demo-woningen in te zetten.

Fase technische uitwerking

De commissie geeft aan dat de uitvoering kan starten maar dat de planning loopt tot 2035. Wij begrijpen deze opmerking niet. Bij de algemene voorwaarden heeft de commissie bij punt 10 (inzet bijdrage gedurende 2022-2030) beoordeeld met een "ja" en bij punt 12 (uiterlijk 2040 aardgasvrij) eveneens met een "ja".

Ook geeft de commissie aan dat er onzekerheid is over de haalbaarheid van moeilijk te isoleren woningen. Deze redenatie hebben wij al weerlegd bij de voorgaande onderdelen "Energiebesparing en "Isolatieaanpak".

Financiële onderbouwing en businesscase

De commissie stelt dat de businesscase is opgesteld op concept cijfers. Dit is onjuist. De aanbevelingen en maatregelenpakketten zijn gebaseerd op gevalideerde cijfers en berekeningen. Hierbij verwijzen wij naar het door ons gestelde bij onderdeel "Energiebesparing". Wij noemen daar o.a. VABI, dat in Nederland wat betreft kengetallen en berekeningen de standaard in Nederland is.

Wij verzoeken op basis van het voorgaande de beoordeling van de Uitvoeringsgereedheid van een “voldoende” op te waarden naar een “goed”.

Technische oplossingen

De commissie stelt dat de maatregelenpakketten geen samenhangende pakketten zouden zijn. Daar zijn wij het niet mee eens. Wij verwijzen daarbij naar het door ons gestelde bij de onderdelen “Isolatieaanpak” en “Fase technische uitwerking”. Juist de differentiatie in de maatregelenpakketten biedt de basis voor benodigd en samenhangend maatwerk voor inwoners. De commissie stelt dat de kosten van de aanpak laag lijken ingeschat. Ook hierbij verwijzen wij naar het door ons gestelde bij het onderdeel “Energiebesparing” “Financiële onderbouwing en businesscase”. De kosten zijn o.a. gebaseerd op VABI (de standaard in Nederland). De kosten liggen ook erg dichtbij de kosten in Westerkwartier (waarbij de commissie dit als “goed” heeft beoordeeld).

Wij verzoeken op grond van het bovenstaande de beoordeling van “Technische oplossingen” van “voldoende” op te waarden naar “goed”.

Financiële onderbouwing en businesscase

Hierbij verwijzen wij naar het door ons gestelde bij Onderdeel Uitvoeringsgereedheid/financiële onderbouwing en businesscase. Merkwaardig vinden wij dat de commissie hier de afhankelijkheid noemt van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet. Dit wordt niet genoemd in de beoordeling van Westerkwartier en Coevorden. Capaciteitsproblemen en netcongestie zijn een landelijk probleem. Ze gelden voor alle gemeenten in Nederland.

Wij verzoeken op grond van het bovenstaande om de beoordeling van “Financiële onderbouwing en businesscase” van voldoende op te waarden naar goed.

Regie en Organisatie

De commissie geeft aan dat het project wordt geïnitieerd en getrokken door bewoners. Daarbij geeft de commissie aan dat veel afhangt van vrijwilligers en dat vrijwilligers geen professionals zijn. De commissie beoordeelt het onderdeel Regie en Organisatie met een “voldoende”. Wij vinden dit in tegenspraak met het onderdeel “Participatie en communicatie”, waarover de commissie lovend is en dit beoordeelt met een “goed”.

Bij Regie en Organisatie zijn het juist de verbinding en het samenspel tussen professionals en vrijwilligers die de aanpak zo krachtig maken. Juist de betrokkenheid en inzet van vrijwilligers zijn een garantie voor het voeling houden met de inwoners en voor bestendigen en verder uitbouwen van draagvlak. De continuïteit van inzet van vrijwilligers en lokale organisaties in Veelerveen maar ook in andere dorpen is groot. De Vereniging Plaatselijk Belang Veelerveen bestaat inmiddels 100 jaar en de werkgroep Duurzaam Veelerveen werkt als onderdeel van Plaatselijk Belang als sinds 2018 met groot enthousiasme en doorzettingsvermogen aan een Duurzaam Veelerveen. Het onderdeel “Regie en Communicatie” komt vrijwel naadloos overeen met de aanvraag van de gemeente Westerkwartier. Wij begrijpen niet waarom Veelerveen op dit onderdeel een “voldoende” scoort en Westerkwartier een “goed”.

Wij verzoeken op grond van het bovenstaande om de beoordeling van “Regie en Organisatie” van een voldoende op te waarden naar goed.

Verbinden van Opgaven

Wij kunnen ons vinden in de beoordeling met een “voldoende”. Wij zijn het ermee eens dat dit onderdeel in de aanvraag zelf nog verdere uitwerking en aanscherping behoefde. Wij zijn echter lerende en zijn druk bezig met het leggen van verbindingen. Zo staan we aan het begin van een samenwerkingsverband met de provincie Groningen en het Warmte Transitie Centrum Groningen. Daarbij wordt de aanpak in Westerwolde en Veelerveen een pilot waarin wordt geanticipeerd op de komst van het landelijk programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde omgeving.

Ook vindt kennisuitwisseling en samenwerking plaats met het Platform Energietransitie Westerwolde, waarin alle lokale energiecoöperaties zijn vertegenwoordigd. En daarnaast is er verbinding met de buurdorpen Wedde en Vriescheloo om samen tot een woonvisie en-plan te komen voor dit gebied in de gemeente Westerwolde.

Met vriendelijke groet, mede namens de bewonerswerkgroep Duurzaam Veelerveen

Johan Kalk

Regisseur Gebiedsontwikkeling
Gemeente Westerwolde